

Nulsituatie Nationaal Park Hoge Veluwe 2006/2007

Definitief document

Dit document is gemaakt op basis van:

- *Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe, Jaarverslag 2005-2006.*
- *Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe en Oranjewoud, december 2004. Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Ontwikkelingen en ontwikkelingsruimte.*
- *Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe, 10 oktober 2005. Natuurbeleidsplan.*
- *ZKA Consultants & Planners, juli 2004. Allure Dichtbij. Betekenis van het Nationale Park De Hoge Veluwe voor toerisme en economie van Gelderland en de Veluwe in het bijzonder. Rapportage in opdracht van Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe*
- *Website www.hogeveluwe.nl*
- *2 interviews (met 3 personen) op 7 februari 2008*

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is één van de twee oudste Nederlandse nationale parken die niet met middelen vanuit het Rijks-Nationale parkenbeleid worden gefinancierd. Het park is in deze studie toch zoveel mogelijk in de context en structuur van de 18, vanuit het rijk gefinancierde parken, beoordeeld. Dit om een vergelijking tussen de parken mogelijk te maken.

Samenvatting Nationaal Park De Hoge Veluwe

Algemeen

Het Nationaal Park is een van de 20 officiële Nederlandse Nationale parken. Het park krijgt geen Rijkssubsidie in het kader het nationale parkenbeleid en heeft daarmee samen met het Nationaal Park Veluwezoom een aparte positie binnen het stelsel van nationale parken.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is een 5500 hectare groot natuurgebied, waarvan 5000 ha omrasterd en is het één na oudste Nationale Park in Nederland. Samen met het Kröller-Möller Museum vormt het Park met haar jachthuis St. Hubertus en vele andere monumenten een unieke combinatie van natuur, kunst en architectuur (Oranjewoud, 2004). Dit gegeven maakt het park interessant voor zowel recreatie als educatie.

Het Nationaal Park herbergt een groot deel van de landschappen die voorkomen op de hogere zandgronden van Nederland. Met name de zeldzame landschappen, die ook in het begin van de twintigste eeuw aanwezig waren, zijn van bijzondere waarde en worden gehandhaafd. Zij geven bezoekers een indruk van uitgestrekte ongestoordheid, van een onbewoond gebied met verre

horizonten. De grote verscheidenheid aan bos (grotendeels grove dennen, maar ook vele hectares landgoedbossen) en open terrein (heide, stuifzand en graslanden) biedt plaats aan een zeer rijke natuur met waardevolle planten en dieren (Natuurbeleidsplan, 2005).

1. Natuur

De huidige toestand van de natuur is weergegeven in het Natuurbeleidsplan. Dit natuurbeleidsplan is een totaalplan en geeft aan hoe het beleid van het Park is voor: open terreinen (zoals heide, stuifzand en graslanden), het bos en de grote herbivoren. Het beleidsplan kent een indeling naar beheertypen, gebaseerd op beheer in het verleden en de vegetatietypen die voorkomen. Elk beheertype heeft een of meer functies die belangrijk zijn. Naast een beschrijving van de historische situatie is de huidige situatie in het natuurbeleidsplan aangegeven, evenals de gewenste toekomstige situatie.

Per natuurdoeltype geeft het natuurbeleidsplan een beeldbeschrijving en een terreinbeschrijving en geeft daarmee de uitgangssituatie goed weer. Er is veel bekend over de nulsituatie van natuur en dit is ook goed gedocumenteerd.

De doelstelling van het Park is om het beste uit de landschappen te conserveren en daarmee ruimte te bieden aan een grote diversiteit van planten en dieren. Hiervoor is beheer van de voor die landschappen kenmerkende vegetaties nodig. De bij die vegetaties behorende fauna wordt afhankelijk van de soort(en) direct beheerd. Het beleid is gericht op het verhogen van met name de natuur- en belevingswaarde. Het natuurbeleidsplan geeft per natuurdoeltype weer wat het doel is.

Volgens het natuurbeleidsplan en de parkbetrokkenen resulteert het beheer in een hoge biodiversiteit met de aanwezigheid van vele 'Rode Lijst' soorten. Het park is bekend om de zeldzame dier- en plantsoorten die thuishoren in een heide- en stuifzandlandschap.

Het natuurbeleidsplan (p. 14-29) geeft per natuurdoeltype de verwachte ontwikkelingen en bedreigingen weer. Deze bedreigingen zijn allen zuiver gerelateerd aan ecologische en beheermatige bedreigingen en niet aan externe bedreigingen die de natuur kunnen beïnvloeden. Dit laatste type bedreigingen doen zich niet of nauwelijks voor in het Nationaal Park De Hoge Veluwe, waarmee de inventarisatie van bedreigingen dus compleet is.

Voor elk van de 12 genoemde beheertypen geeft het Natuurbeleidsplan aan wat de acties voor het beheer zijn.

Het totale beheer wordt voor ca 80% betaald uit entree inkomsten van bezoekers aan het Nationaal Park. Omdat het park omrasterd is en bezoekers entree moeten betalen wordt het 90% gekort op de Programma Beheer subsidies. Het Nationaal Park de Hoge Veluwe maakt wel gebruik van projectsubsidies.

2. Recreatie

Ondanks hoge aantallen bezoekers is volgens de geïnterviewden geen sprake van een te hoge recreatiedruk in het park. Wandelaars en ruiters hoeven niet op de paden te blijven. Er zijn rustgebieden aangewezen voor het wild. Een goede zonering zorgt ervoor dat veel mensen in het gebied kunnen worden opgevangen zonder dat dit ten koste gaat van de natuur.

Het Nationaal Park biedt ruimte voor paardrijden, wandelen, fietsen en biedt mogelijkheden tevens te genieten van architectuur en kunst. Jaarlijks trekt het Nationaal Park de Hoge Veluwe meer dan een half miljoen bezoekers uit binnen- en buitenland. Een groot deel daarvan bezoekt ook de bij het park behorende musea. Ongeveer 25% van de bezoekers is afkomstig uit het buitenland. Gemiddeld verblijven bezoekers meer dan drie uur in het park. Een speciale voorziening in het park zijn de 1700 witte fietsen die gratis beschikbaar zijn. Het Nationaal Park kent een natuurcamping. Per doelgroep zijn in het marketingplan recreatiedoelen gedefinieerd

Het hoofddoel voor recreatie van het Nationaal Park de Hoge Veluwe is om 500.000 bezoekers per jaar binnen te halen verdeeld over verschillende doelgroepen. Dat hoofddoel weten zij ieder jaar te realiseren.

47% van de bezoekers van het nationale park bezoekt het museum. Dat betekent dat 53% van de bezoekers alleen komt voor de natuur en de recreatieve voorzieningen.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe wil uitstralen dat zij prima infrastructurele voorzieningen en recreatieve voorzieningen biedt op een hoog peil voor een onbezorgde dag in de natuur.

Knelpunten (die vanuit het Park als uitdagingen worden beschouwd) die zich in het Nationaal Park De Hoge Veluwe voordoen, zijn: behoefte aan innovatie in het Centrumgebied (vernieuwing om bezoekers te trekken), ontbreken van een educatief programma voor scholen; doorstroming bij entrees, verouderd sanitair kampeerterrein; onderhoud van monumenten en opstallen. Voor al deze knelpunten zijn acties geformuleerd.

De inkomsten van het Nationaal Park worden voor 80% gegenereerd uit de entrees van de bezoekers. Dit is dekkend om ook de kosten voor recreatievoorzieningen van te betalen.

3. Voorlichting & Educatie

Bij de Stichting het Nationale Park De Hoge Veluwe zijn meer dan 400 vrijwilligers actief op het gebied van inventarisatie & onderzoek, beheer & onderhoud en publieksbegeleiding, het merendeel via de Vereniging van Vrienden van de Hoge Veluwe. Er worden ook kinderactiviteiten georganiseerd. Het park organiseert in samenwerking met de Vereniging van Vrienden cursussen en bijscholingsdagen voor de publieksmedewerkers. De vrijwilligers zijn georganiseerd in werkgroepen.

Op bepaalde terreinen is NP Hoge Veluwe veel verder dan de andere parken. De Hoge Veluwe heeft bijvoorbeeld een afdeling Marketing & Communicatie, die bijvoorbeeld aangeeft hoe doelgroepen geworven kunnen worden. De Hoge Veluwe heeft, naar haar eigen oordeel, nog te weinig voor scholen te bieden, terwijl er wel veel scholen komen. Daar wordt nu een programma voor opgezet.

Knelpunten (die vanuit het Park als uitdagingen worden beschouwd) op het gebied van Voorlichting en Educatie zijn: educatief jeugdprogramma schiet nog te kort, bebording in het park is verouderd. Er zijn acties geformuleerd om de knelpunten weg te nemen. De middelen voor voorlichting en educatie komen uit het parkbezoek. Daarmee zijn de maatregelen en middelen in evenwicht.

4. Onderzoek

In het Natuurbeleidsplan krijgt onderzoek in de plancyclus een belangrijke plaats toebedeeld. "Aan de hand van de inventarisatiegegevens en het in het natuurbeleidsplan beschreven beheer kan een uiteindelijk werkplan worden opgesteld, waarin rekening wordt gehouden met de bijzondere en karakteristieke soorten".

Er komen steeds meer aanvragen voor onderzoek vanuit de universiteiten. Het Nationaal Park werkt ook permanent met stagiaires. Op elke afdeling zit gemiddeld een stagiaire. Van de 400 vrijwilligers van de Vereniging van Vrienden zijn er 40 permanent aan het inventariseren/monitoren. Alle beheer- en inventarisatiegegevens worden gedigitaliseerd. De koppeling tussen beheer en monitoring wordt daarmee versterkt.

De Hoge Veluwe laten zich begeleiden door de Adviescommissie natuurbeheer die bestaat uit mensen vanuit de onderzoeksweld. Zij denken mee in hoe het beheer ingevuld kan worden. De Hoge Veluwe probeert regie te voeren over de ad hoc aanvragen voor onderzoek. Daar komt nu meer structuur in.

5. Afstemming Doelen

Grote knelpunten in afstemming tussen functies lijken zich niet voor te doen in het park. Het communiceren over het beheer met de buitenwereld vraagt regelmatig de aandacht van het Nationaal Park: dit betekent dat aan het grote publiek bijvoorbeeld wordt aangegeven waarom voor een bepaalde vorm van beheer wordt gekozen. In een interview is aangegeven dat het park dicht kan gaan als het te druk wordt in het park (er worden dan geen mensen meer binnengelaten). Het is echter niet duidelijk wanneer het te druk wordt en een duidelijk beleid op dit punt ontbreekt. Hiervoor wordt nu gewerkt aan een bezoekersmanagementplan.

De samenhang tussen doelen is niet expliciet beschreven, maar ligt sterk voor de hand in de Hoge Veluwe. De samenhang tussen natuur en recreatie is in het Nationaal Park De Hoge Veluwe heel hecht.

Zonder recreatie kan de natuur niet voortbestaan. De recreatie is het middel om de natuurdoelen te kunnen bekostigen. Het gaat in het park om een balans tussen economie en ecologie!

Via zoneringsmaatregelen wordt voor een goed evenwicht tussen natuur en recreatie gezorgd. Via voorlichting en educatie wordt natuurkennis overgedragen aan bezoekers. Ook verrichten veel vrijwilligers monitoringonderzoek waardoor duidelijk wordt welke soorten in het Nationaal Park voorkomen.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe heeft de afstemming tussen functies goed weten te realiseren. Opvallend daarbij is dat het park er een geheel eigen stijl op na houdt die afwijkt van veel andere nationale parken, zoals bijvoorbeeld het koesteren van wegen in het park, het hebben van recreatieve voorzieningen midden in het park (naar Amerikaans model) in plaats van aan de rand en het toestaan dat wandelaars en ruiters de paden verlaten en gaan struinen. Dit gaat niet ten koste van flora en fauna en van biodiversiteit.

6. Organisatiestructuur en 7. Planvorming

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is een particulier park. Het kent geen overlegorgaan, maar is een stichting. De Stichting heeft een statutair directeur, bijgestaan door drie afdelingshoofden die tezamen een managementteam vormen. In de organisatiestructuur is voorzien in een Raad van Toezicht, een Raad van Advies en een Adviescommissie Natuurbeheer. Hierin zitten mensen uit het bedrijfsleven, politiek en de wetenschap.

De Hoge Veluwe heeft veel oog voor de bevolking. De parkbetrokkenen zijn van mening dat de bevolking een goed gevoel moet krijgen bij een Nationaal Park en er ook bepaalde privileges aan gekoppeld zouden kunnen worden.

De buurdorpen (Hoenderloo, Otterloo en Schaarsbergen) dragen het Nationaal Park De Hoge Veluwe op handen. Het Nationaal Park heeft tweejaarlijks overleg met de drie dorpsraden en de burgemeesters van de drie betrokken gemeenten Apeldoorn, Ede en Arnhem) hebben elk een zetel in de Raad van Advies. Ook met de provincie is de relatie en samenwerking goed.

De overlegstructuur binnen het park is effectief. Het Nationaal Park weet financiële middelen te genereren, alle functies te verwezenlijken, bezoekers te trekken en vrijwilligers en wetenschappers te mobiliseren. Het bedrijfsleven sponsort het park en bewoners en lokale politici dragen het park op handen. De betrokkenheid van omwonenden en bezoekers bij maatregelen in het park is groot. Met de dorpsraden wordt contact onderhouden. Door in het voortraject mee te denken bij planvorming rondom het park worden problemen verderop in het traject voorkomen.

8. Huidige inzet instrumenten

Het Park heeft geen beschikking over Nationale Parken gelden. Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is omrasterd en toegang tot het park is niet gratis. De inkomsten voor het park worden voor een groot deel opgebracht door de bezoekers. De Stichting is volledig zelfstandig en financieel onafhankelijk. Ongeveer 80% van de inkomsten komt van entreegelden, de rest komt voor het merendeel uit pacht, en natuurbeheer (hout, wild). Op basis van de inkomsten kan het Nationaal Park 53, (incl seizoenskrachten) voltijdse banen financieren.

Het Park heeft een financieel solide organisatie die stevig op de kaart staat. Jaarlijks wordt 8.8 miljoen euro uitgegeven op de gehele Veluwe door bezoekers van het Park. Het Nationaal Park de Hoge Veluwe verhoogt daarmee de omzet voor bedrijven in de regio. Toeristen besteden ook buiten het park: camping, bungalowpark, horecagelegenheden. Het Nationaal Park heeft daarmee een toegevoegde waarde voor de regionale economie. Het Nationale Park is een belangrijke generator voor overnachtingen. Ongeveer 120.000 gasten per jaar, circa 525.000 overnachtingen ofwel 8% van het verblijfstoerisme op de Veluwe is te relateren aan het Nationaal Park. Zij besteden ongeveer 21 miljoen euro per jaar waarmee ongeveer 400 mensen werk hebben.

Naast spin-off op het verblijfstoerisme beïnvloedt het Nationaal Park ook het dagtoerisme en daarmee eveneens bestedingen in restaurants, winkels, tankstations etc. Deze bestedingen zijn circa 4,2

miljoen euro per jaar. De Totale spinn off wordt daarmee op 25 miljoen euro geraamd. De totale economische betekenis (intern en extern) bedraagt 34 miljoen euro per jaar en schept 650 tot 700 arbeidsplaatsen.

9. Toekomstige inzet instrumenten

Binnen het park worden ontwikkelingen gepland die noodzakelijk zijn voor een duurzame exploitatie van het Park in de toekomst. Er wordt dus duidelijk toekomstgericht financieel gepland. De ontwikkelingen zijn alleen haalbaar met medewerking van de overheden in het streekplan en bestemmingsplannen. Het Nationaal Park onderhoudt de contacten met provincie en gemeenten goed, gericht op toekomstige wet- en regelgeving. De Stichting vraagt de provincie in een vroeg stadium van planvorming al om rekening te houden met haar plannen, opdat geen partiële herziening van het streekplan nodig is bij het indienen van de projecten. Daarvoor zijn de in de periode 2005-2015 gewenste ontwikkelingen in Het Nationale Park de Hoge Veluwe goed weergegeven in het rapport 'ontwikkelingen in ontwikkelingsruimte' (Oranjewoud, 2004). De plannen voor de herinrichting van het centrumgebied zijn opgenomen in het streekplan van de provincie Gelderland. De provincie stelt ook het beheerplan N2000 op. Bij het herinrichten van het Centrumgebied worden dan ook geen spanningen met Natura2000 verwacht.

In het natuurbeleidsplan staat een toekomstvisie voor natuur en voor de natuurdoeltypen. Eén van de doelstellingen is het open houden van open terreintypen (heide, stuifzand). De geïnterviewden hopen met N2000 in handen minder last van de Boswet te hebben bij het opnieuw open maken van terreinen. Een bedreiging van N2000 is dat er weer een beleidscategorie bijkomt die nu al de titel heeft om ondernemers dwars te zitten. Alle activiteiten die niet in het N2000 beheerplan staan worden immers vergunningplichtig.

10. Externe relaties met de omgeving

Het Nationaal Park speelt in op het eventueel in de toekomst vrijkomen van grond van het vliegveld Deelen. Het park werkt mee aan de uitvoering van provinciaal beleid (Veluwe 2010) (ecoducten en in- en uitsprongen in het raster) om de uitwisseling van wild tussen het Nationale Park en andere gebieden te bevorderen. De economische en toeristisch-recreatieve betekenis van het Nationaal Park is groot. Het Nationaal Park zorgt voor bestuurlijke inbedding en verankering door in een vroeg stadium contacten met de provincie te leggen voor het veilig stellen van het herzien van het centrumgebied in het Nationaal Park in het streekplan. Het park heeft een goede status in het omgevingsbeleid. Het park ontvangt beperkt subsidies van overheden en kan daarom voor een belangrijk deel een eigen koers blijven varen.

Nationaal Park De Hoge Veluwe	
Thema	Beoordeling
Inhoud	
1. Natuur	
2. Recreatie	
3. Voorlichting en Educatie	
4. Onderzoek	
5. Samenhang en afstemming	
Proces en draagvlak	
6. Organisatiestructuur	
7. Planvorming	
8. Huidige inzet instrumenten	

Continuïteit	
9. Toekomstige inzet instrumenten	
10. Relaties met externe omgeving	

I. Inhoud

1. Natuur

Samenvatting

De huidige toestand van de natuur is weergegeven in het Natuurbeleidsplan. Dit natuurbeleidsplan is een totaalplan en geeft aan hoe het beleid van het Park is voor: open terreinen (zoals heide, stuifzand en graslanden), het bos en de grote herbivoren. Het beleidsplan kent een indeling naar beheertypen, gebaseerd op beheer in het verleden en de vegetatietypen die voorkomen. Elk beheertype heeft een of meer functies die belangrijk zijn. Naast een beschrijving van de historische situatie is de huidige situatie in het natuurbeleidsplan aangegeven, evenals de gewenste toekomstige situatie.

Per natuurdoeltype geeft het natuurbeleidsplan een beeldbeschrijving en een terreinbeschrijving en geeft daarmee de uitgangssituatie goed weer. Er is veel bekend over de nulsituatie van natuur en dit is ook goed gedocumenteerd.

De doelstelling van het Park is om het beste uit de landschappen te conserveren en daarmee ruimte te bieden aan een grote diversiteit van planten en dieren. Hiervoor is beheer van de voor die landschappen kenmerkende vegetaties nodig. De bij die vegetaties behorende fauna wordt afhankelijk van de soort(en) direct beheerd. Het beleid is gericht op het verhogen van met name de natuur- en belevingswaarde. Het natuurbeleidsplan geeft per natuurdoeltype weer wat het doel is.

Volgens het natuurbeleidsplan en de parkbetrokkenen resulteert het beheer in een hoge biodiversiteit met de aanwezigheid van vele 'Rode Lijst' soorten. Het park is bekend om de zeldzame dier- en plantsoorten die thuishoren in een heide- en stuifzandlandschap.

Het natuurbeleidsplan (p. 14-29) geeft per natuurdoeltype de verwachte ontwikkelingen en bedreigingen weer. Deze bedreigingen zijn allen zuiver gerelateerd aan ecologische en beheermatige bedreigingen en niet aan externe bedreigingen die de natuur kunnen beïnvloeden. Dit laatste type bedreigingen doen zich niet of nauwelijks voor in het Nationaal Park De Hoge Veluwe, waarmee de inventarisatie van bedreigingen dus compleet is.

Voor elk van de 12 genoemde beheertypen geeft het Natuurbeleidsplan aan wat de acties voor het beheer zijn.

Natuurbeheer wordt betaald uit entree inkomsten van bezoekers aan het Nationaal Park. Omdat het park omrasterd is en bezoekers entree betalen wordt het 90% gekort op de Programma Beheer subsidies. Het Nationaal Park de Hoge Veluwe maakt wel gebruik van projectsubsidies.

*Oordeel: **GROEN***

1	2	3	4	5	6

1. Is de huidige toestand van de natuur duidelijk gedefinieerd?

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is in 1935 opgericht als Stichting Nationaal Park De Hoge Veluwe. In 1935 vond men al dat de Hoge Veluwe een parel was, met een unieke samenstelling voor de natuur, maar ook in combinatie met kunst (cultuurerfgoed) dat de familie Kröller-Müller heeft nagelaten.

De huidige toestand van de natuur is weergegeven in het Natuurbeleidsplan van de stichting. Dit natuurbeleidsplan is een totaalplan en geeft aan hoe het beleid van het Park is voor open terreinen (zoals heide, stuifzand en graslanden), het bos en de grote herbivoren (p.3). Het beleidsplan kent een indeling naar beheertypen, gebaseerd op beheer in het verleden en de vegetatietypen die voorkomen (p.4). Elk beheertype heeft een of meer functies die belangrijk zijn. Per beheertype is vermeld hoe zwaar verschillende functies wegen: van niet belangrijk (= niets ingevuld) tot zeer belangrijk (= +++)

Dit leidt tot de volgende functieweging per beheertype:

Beheertype/Functie	Beleving	Cultuurhistorie	Natuur	Productie	Landschapsonderhoud
Bosreservaat			+++		
Inheems uitkapbos	+	+	++	+	
Uitheems uitkapbos	+	++	+	++	
Cultuurhistorisch Uitkapbos	++	+++		+	+
Droge hei	+++	+++	+++		+++
Droog heischraal Grasland	++	++	+++		+++
Natte hei & vochtig heischraal grasland	++	+++	+++		+++
Vennen	++	+	+++		+++
Zandverstuivingen	+++	+++	+++		+++
Landbouwgronden	+	++	++	+	+
Wildweiden	+		++		

Naast een beschrijving van de historische situatie is de huidige situatie in het natuurbeleidsplan aangegeven, evenals de gewenste toekomstige situatie.

Per natuurdoeltype geeft het natuurbeleidsplan (p.14-29) een beeld- en terreinbeschrijving en dat geeft daarmee de uitgangssituatie goed weer.

Er is veel bekend over de huidige situatie van natuur en dit is goed gedocumenteerd.

Oordeel: **GROEN**

2. Zijn natuurdoelen (ambities) duidelijk gedefinieerd?

De doelstelling van het Park is om het beste uit de landschappen te conserveren en daarmee ruimte te bieden aan een grote diversiteit van planten en dieren. Hiervoor is beheer van de voor die landschappen kenmerkende vegetaties nodig. De bij die vegetaties behorende fauna wordt afhankelijk van de soort (in) direct beheerd. Het beleid is gericht op het verhogen van met name de natuur- en belevingswaarde.

De gewenste situatie (p.10 in het Natuurbeleidsplan) is een natuurlijk ogend bosgebied met een grote variatie van plant- en diersoorten en met een houtvoorraad waaruit geoogst kan worden. Een gevarieerde structuur maakt het bos ecologisch en fysiek stabiel. Er blijft in de toekomst plaats voor allerlei soorten bostypen, maar plaats en oppervlakte kunnen zich in de toekomst wijzigen.

Het bos ontwikkelt zich door uitkapbeheer (dunningen). Door uit de bossen meer hout te oogsten dan vroeger en door sterker te dunnen kan meer natuurlijke verjonging ontstaan. Ondanks de hoge wilddruk is de verwachting dat het areaal loofbos verder toeneemt.

Het natuurbeleidsplan geeft per natuurdoeltype weer wat het doel is (p14.p29). De natuurdoelen en ambities zijn goed gedefinieerd in het natuurbeleidsplan en daarom wordt de kleur groen toegekend.

Oordeel: **GROEN**

3. Hebben de in BIP en jaarplannen beschreven maatregelen bijgedragen aan de realisatie van de natuurdoelen?

Het NP Hoge Veluwe is geen Rijkspark en kent niet de structuur van een overlegorgaan en een Beheer en Inrichtingsplan. Het NP heeft haar eigen plandocumenten.

Met het natuurbeleidsplan zet het Nationaal Park de Hoge Veluwe in grote lijn het beleid voort wat zij honderd jaar geleden al voerden. De context is wel veranderd. Er is sprake van stikstofdepositie en het gebied bevat veel meer bos als toen.

De beheerder van het Nationaal Park de Hoge Veluwe is tevreden als de diversiteit het gebied gehandhaafd kan worden. Soorten komen volgens de parkbetrokkenen dan vanzelf. Of het natuurbeleidsplan tot prestaties leidt is niet zonder meer te stellen. De effecten van maatregelen laten

lang op zich wachten. Dat maakt het lastig meten. Volgens het natuurbeleidsplan (p.6) en de parkbetrokkenen resulteert het beheer in een hoge biodiversiteit met de aanwezigheid van vele 'Rode Lijst' soorten. Het park is bekend om de zeldzame dier- en plantsoorten die thuishoren in een heide- en stuifzandlandschap.

Om het dichtgroeien en vergrassen van open terreinen te voorkomen worden deze actief beheerd. Enerzijds gebeurt dit door grazers als herten, reeën, moeflons en wilde zwijnen. Naast grazers zijn vanaf de jaren zeventig 'de Dennenscheerders' van de Vereniging van Vrienden van de Veluwe actief die opslag op de heide verwijderen. Sinds 1980 wordt geplagd om vergrassing te voorkomen en heide terug te brengen in het veld. Ook wordt gemaaid en gebrand.

In de bossen is sprake van minder zware ingrepen: grote kapvlaktes zijn verdwenen omdat men zwaarder tilt aan de functies Natuur en Beleving dan Productie. Aanplant van bomen gebeurt op kleine schaal, natuurlijke verjonging geniet de voorkeur.

De monotone bossen worden gevarieerder door opslag van andere boomsoorten bij dunningen te bevoordelen. De variatie in bos is toegenomen, maar ook de afwisseling in dicht en open bos en licht en donker bos. Het aandeel loofbos en gemengd bos neemt toe ten koste van het naaldbos.

De zichtbaarheid van het wild in het park is toegenomen. In het Park lopen nu zo'n 200 edelherten, 300 reeën, 50 wilde zwijnen en 200 moeflons.

Het natuurbeleidsplan (p. 14-p.29) formuleert per natuurdoeltype acties voor beheer.

Oordeel: **GROEN**

4. *Zijn knelpunten duidelijk beschreven?*

Volgens het natuurbeleidsplan (p.12) gelden voor alle beheertypen de algemene bedreigingen zoals de afhankelijkheid van subsidies, het tekort aan tijd om beheermaatregelen uit te voeren en het gebrek aan vrijwilligers die zich in kunnen zetten om het open terrein open te houden.

Een groot knelpunt is de stikstofdepositie. De beheerders zien het als een uitdaging om het beheerbeleid niet te laten leiden door modegrillen in het beheer. Zo heeft de Hoge Veluwe er bewust voor gekozen om niet te beheren met grote grazers (koeien of paarden). Een andere uitdaging is om op landschapsniveau het ecologisch systeem dusdanig te herstellen dat het meer natuurlijk wordt en er geen effectgerichte maatregelen of ingrepen vanuit het beheer meer nodig zijn.

De wilddichtheid wordt bepaald op basis van evenwicht in het park. De wildstand mag bijvoorbeeld niet ten koste gaan van korte vegetaties. Om bosverjonging te stimuleren worden rasters geplaatst die ca. 20 jaar blijven staan. Met het oogsten van hout ontstaan er nieuwe open plekken. Daarmee wordt het voedselaanbod voor het wild zo groot dat verwacht wordt dat plaatselijk ook eiken die niet beschermd worden boven de vraatgrens uitkomen.

Buitenstaanders zien de rasters om het park nog wel eens als knelpunt, maar dat wordt binnen het Nationaal Park zelf niet zo beleefd. De rasters zijn er voor het veiligstellen van de entree inkomsten en ook voor de veiligheid van de kunstschaten in het Kröller Müller museum. Rasters dienen niet meer voor het reguleren van het wild.

Het natuurbeleidsplan (p. 14-29) geeft per natuurdoeltype de verwachte ontwikkelingen en bedreigingen weer. Deze bedreigingen zijn allen zuiver gerelateerd aan ecologische en beheermatige bedreigingen en niet aan externe bedreigingen die de natuur kunnen beïnvloeden. Dit laatste type bedreigingen doen zich niet of nauwelijks voor in het Nationaal Park De Hoge Veluwe, waarmee de inventarisatie van bedreigingen dus compleet is. Vandaar dat de kleur groen wordt toegekend.

Oordeel: **GROEN**

5. *Zijn acties geformuleerd om knelpunten te verbeteren?*

Voor elk van de 12 genoemde beheertypen geeft het Natuurbeleidsplan aan wat de acties voor het beheer zijn. Daarom wordt de kleur groen toegekend.

Oordeel: **GROEN**

6. Zijn geplande maatregelen en middelen (financieel, menskracht, etc.) met elkaar in evenwicht?

Het natuurbeheer in het park wordt betaald vanuit de entree inkomsten van bezoekers aan het Nationaal Park. Het Nationaal Park maakt maar beperkt gebruik van Programma Beheer subsidies. Omdat het gebied omrasterd is en bezoekers entree betalen wordt het park 90% gekort op de Programma Beheer subsidies. Het Nationaal Park de Hoge Veluwe maakt wel gebruik van projectsubsidies, zoals voor het plaggen van heide. Het Nationaal Park is niet afhankelijk van subsidies.

Oordeel: **GROEN**

2. Recreatie

Samenvatting

Ondanks hoge aantallen bezoekers is volgens de geïnterviewden geen sprake van een te hoge recreatiedruk. Wandelaars en ruiters hoeven niet op de paden te blijven. Er zijn rustgebieden aangewezen voor het wild. Een goede zonering zorgt ervoor dat veel mensen in het gebied kunnen worden opgevangen zonder dat dit ten koste gaat van de natuur.

Het Nationaal Park biedt ruimte voor wandelen, fietsen, paardrijden en biedt mogelijkheden tevens te genieten van architectuur en kunst. Jaarlijks trekt het Nationaal Park de Hoge Veluwe meer dan een half miljoen bezoekers uit binnen- en buitenland. Een groot deel daarvan bezoekt ook de bij het park behorende musea. Ongeveer 25% van de bezoekers is afkomstig uit het buitenland. Gemiddeld verblijven bezoekers meer dan drie uur in het park. Een speciale voorziening in het park zijn de 1700 witte fietsen die gratis beschikbaar zijn. Het Nationaal Park kent een natuurcamping. Per doelgroep zijn in het marketingplan recreatiedoelen gedefinieerd

Het hoofddoel voor recreatie van het Nationaal Park de Hoge Veluwe is om 500.000 bezoekers per jaar binnen te halen verdeeld over verschillende doelgroepen. Dat hoofddoel weten zij ieder jaar te realiseren.

47% van de bezoekers van het nationale park bezoekt het museum. Dat betekent dat 53% van de bezoekers alleen komt voor de natuur en de recreatieve voorzieningen.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe wil uitstralen dat zij prima infrastructurele voorzieningen en recreatieve voorzieningen biedt op een hoog peil voor een onbezorgde dag in de natuur.

Knelpunten (die vanuit het Park als uitdagingen worden beschouwd) die zich in het Nationaal Park De Hoge Veluwe voordoen, zijn: behoefte aan innovatie in het Centrumgebied (vernieuwing om bezoekers te trekken), ontbreken van een educatief programma voor scholen; doorstroming bij entrees, verouderd sanitair kampeerterrein; onderhoud van monumenten en opstallen. Voor al deze knelpunten zijn acties geformuleerd.

De inkomsten van het Nationaal Park worden vooral gegenereerd uit de entree van de bezoekers. Dit is dekkend om ook de kosten voor recreatievoorzieningen van te betalen.

GROEN

1	2	3	4	5	6

1. Is de huidige toestand van de recreatie (per doelgroep) duidelijk gedefinieerd?

Uit de interviews komt naar voren dat de recreatiedruk in het park niet te hoog is. Door een goede zonering kunnen grote aantallen bezoekers in het terrein worden opgevangen. In het midden van het park worden de meeste bezoekers opgevangen. Het wild heeft rustgebieden, is aan recreanten gewend en ziet ze niet als een bedreiging. Het Nationaal park is wel terughoudend met het communiceren over bijzondere soorten in het terrein. Dit om te voorkomen dat het publiek massaal op zoek gaat naar deze soorten. In de statuten is sinds 1995 aangegeven dat het publiek zich buiten de paden mag begeven. Het Park wil daarmee het publiek ruimte geven. Aan de andere kant stelt het park stringente regels rond bijvoorbeeld rustgebieden of het losloopbeleid van honden. Toezichthouders (4.4 fte) zijn in het park aanwezig (bewapend) en hebben de taak de regels strikt te handhaven. Dit beleid begint zijn vruchten af te werpen. Mensen weten waar ze aan toe zijn en wat wel en wat niet mag. Het aantal verbalen is de laatste jaren afgenomen.

Het Nationaal Park biedt ruimte voor wandelen, fietsen, paardrijden en het biedt mogelijkheden tevens te genieten van architectuur en kunst. Jaarlijks trekt het Nationaal Park de Hoge Veluwe meer dan een

half miljoen bezoekers uit binnen- en buitenland (ZKA Consultants & Planners, 2004). Een groot deel daarvan bezoekt ook de bij het park behorende musea (Kroller-Muller museum, Museonder, Museum/buitenverblijf Jachthuis Sint Hubertus). Ongeveer 25% van de bezoekers is afkomstig uit het buitenland. Gemiddeld verblijven bezoekers meer dan drie uur in het park. Een speciale voorziening in het park zijn de 1700 witte fietsen die gratis beschikbaar zijn.

Voor de beleving van de recreant zullen zichtlijnen behouden blijven met mooie uitzichten over paars kleurende heidevelden en de uitgestrekte korstmosvlakte (p. 10 natuurbeleidsplan).

Het Nationaal Park kent een natuurcamping (bij de ingang Hoenderloo) die onderscheiden is met een zilveren Milieubarometer. Op de camping zijn 100 kampeerplaatsen, waarvan 65 voor een caravan en 35 plaatsen voor een tent. Deze camping realiseert ongeveer 22.000 overnachtingen per jaar. Ook kent het park 'eigen' horecagelegenheden, via huurconstructies. Het park zelf is onderscheiden met de gouden Green Key ofwel milieubarometer.

Nieuwvestiging van verblijfs- en dagrecreatieve toeristische voorzieningen is niet mogelijk. Wel zijn er mogelijkheden voor extensieve vormen van recreatie die zijn te verenigen met natuurdoelstellingen. Uitbreiding van bestaande bedrijven is slechts mogelijk onder de voorwaarde dat van kwaliteitsverbetering van het regionaal toeristisch-recreatief product sprake is. In geval die verlies van natuur en bos betekent dient compensatie plaats te vinden die leidt tot verbetering van de bestaande situatie.

Het park kent een goed bezocht evenement: de Hoge Veluweloop als onderdeel van een beweegmarkt.

Er worden regelmatig recreatieonderzoeken in het Park uitgevoerd. De huidige toestand van de recreatie is duidelijk gedefinieerd, al wordt uit de bestudeerde documentatie niet goed duidelijk wat de stand van zaken per doelgroep is. Er is wel een marketingplan waaruit valt op te maken welke doelgroepen in het park komen (maar deze kon vanwege bedrijfsgevoelige informatie niet beschikbaar worden gesteld). Daarom wordt de kleur groen toegekend.

Oordeel: **GROEN**

2. Zijn per doelgroep duidelijke recreatiedoelen(ambities) gedefinieerd?

Per doelgroep zijn in het marketingplan recreatiedoelen gedefinieerd (bron: interview).

Oordeel: **GROEN**

3. Dragen de planvormen bij aan de realisatie van de recreatiedoelen?

Het hoofddoel van het Nationaal Park de Hoge Veluwe is om 500.000 bezoekers per jaar binnen te halen en daarmee dus verschillende doelgroepen. Dat hoofddoel weten zij ieder jaar te realiseren.

Van het totaal aan bezoekers van de Hoge Veluwe gaat 47% naar het museum. 53% van de bezoekers bezoekt het museum niet en komt dus voor de natuur en de recreatieve voorzieningen. Zij betalen 7 euro per volwassene voor een bezoek. Voor een auto wordt 6 euro gerekend en voor een bezoek aan het KMM moet per persoon 7 euro extra worden betaald.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe wil uitstralen dat zij prima infrastructurele voorzieningen en recreatieve voorzieningen biedt op een hoog peil voor een onbezorgde dag in de natuur. Slechts een handje vol buitenstaanders ageert nogal eens tegen het idee van entree heffen en tegen de rasters, maar de bezoekers accepteren het en komen massaal.

Het beleid in het park is gericht op het aantrekken van recreanten. Recreanten krijgen het mooiste deel van het park te zien en kunnen met de auto tot in het hart van het park rijden. Mensen hebben daarmee het gevoel dat ze welkom zijn in het park. Andere parken stralen dit gevoel naar het oordeel van de geïnterviewden te weinig uit.

Er is voldoende rust voor fauna in het park. Er zijn geen nadelige effecten op de flora door betreding (struinen). Het merendeel van de wandelaars blijft op de paden. Mensen trekken maar beperkt het

gebied in en de mensen die wel verder het gebied in trekken brengen de natuur veelal geen schade toe.

30% van het areaal van het park bestaat uit rustgebieden voor het wild. Wildweides liggen aan de rand van de rustgebieden, waardoor bezoekers vaak wild kunnen zien. De essentie en filosofie binnen het park is dat de mens onderdeel is van de natuur. Het park is er vóór de mensen, maar is ván de Stichting. De grond is van de eigenaren, maar de bezoekers mogen er gebruik van maken.

Natuur en recreatie kunnen goed samen gaan. Maar ook binnen het NP Hoge Veluwe weet men niet wanneer het te druk is. Slechts een enkele keer is het voorgekomen dat er geen bezoekers meer werden binnengelaten in het park omdat het te druk werd. Hier ligt echter geen duidelijk beleid aan ten grondslag.

De corebusiness van het park blijft het natuurbeheer en het publiek is het middel om het te realiseren. Er mag geen natuur ten gronde gaan door het bezoek. Het beleid is gericht op een kostendekkende exploitatie. Alles wat er meer aan inkomsten binnen komt is meegenomen, maar is niet het doel.

Het aantal bezoekers moet ook in verhouding staan tot de marketinginspanningen die moeten worden uitgevoerd om de bezoekers aan te trekken. Er zijn ook allerlei manieren om extra inkomsten te genereren zonder extra bezoekers.

Het nationaal park moet topvoorzieningen bieden om het bezoekersaantal vast te houden. "Dat betekent dat we blijven innoveren en investeren. Het moet echter geen pretpark worden. Op hele drukke dagen moeten wij misschien zeggen: wij zitten vol. De sfeer moet exclusief blijven. Goede speeltuin, goed restaurant."

Oordeel: **GROEN**

4. Zijn knelpunten duidelijk beschreven?

Knelpunten die zich in het Nationaal Park De Hoge Veluwe voordoen, zijn:

- Noodzaak van innovatie van de recreatievoorzieningen in het Centrumgebied;
- Ontbreken van een educatief programma voor scholen (BO + VO);
- Verouderd sanitair kampeerterrein;
- Onderhoud van monumenten en opstallen.

Knelpunten zijn daarmee duidelijk beschreven. Het Nationaal Park De Hoge Veluwe spreekt zelf liever van uitdagingen in plaats van knelpunten.

Oordeel: **GROEN**

5. Zijn acties geformuleerd om knelpunten te verbeteren?

In het rapport Ontwikkelingen en ontwikkelingsruimte zijn de volgende acties gericht op recreatie geformuleerd als gewenste ontwikkelingen voor de periode 2005-2015:

- Herinrichting van het centrumgebied:
 - Aanpassen bezoekerscentrum, nieuwe winkel en vernieuwing toiletgebouw
 - herbouw restaurant De Koperen Kop en bouw ontvangstruimte voor 300 personen
 - Bouw overdekte picknickplaats;
- Vernieuwing expositie Museonder (wordt één integrale toekomstvisie met innovatie van Centrum en voorzieningen);
- Bouw nieuwe wildobservatieplaatsen;
- Herinrichting entrees Hoenderloo, Otterloo, Schaarsbergen en dienstgebouw;
- Vernieuwing sanitairgebouw kampeerterrein;
- Renovatie monumenten en overige opstallen.

De uitbreiding van ruitersporen en fietspaden is een kwestie geweest van slimmer omgaan met de inrichting. "We hebben nu minder ruiterroutes dan 2 jaar terug. Daar staat tegenover dat er meer gestruind mag worden".

Oordeel: **GROEN**

6. *Zijn geplande maatregelen en middelen (financieel, menskracht, etc.) met elkaar in evenwicht?*

De inkomsten van het Nationaal Park worden vooral gegenereerd uit de entree van de bezoekers. Dit is dekkend om ook de kosten voor recreatievoorzieningen van te betalen.

Het park geeft jaarlijks enkele tonnen uit aan reclame en publiciteit en in het park zijn circa drie mensen full-time aan het werk om bezoekers in binnen- en buitenland naar het gebied te trekken. Ook andere bedrijven en organisaties in Gelderland gebruiken de uitstraling van het Nationaal Park voor het eigen commercieel beleid.

Oordeel: **GROEN**

3. Voorlichting en Educatie

Samenvatting

Bij de Stichting het Nationale Park De Hoge Veluwe zijn meer dan 400 vrijwilligers actief op het gebied van inventarisatie & onderzoek, beheer & onderhoud en publieksbegeleiding, het merendeel via de Vereniging van Vrienden van de Hoge Veluwe. Daarnaast werken er in het zomerseizoen ANWB mentoren van het ledenhulpkorps in het Park bij de fietsmakers (uitgifte, verdeling fietsen en kleine reparaties) Ook voor een aantal bijzondere projecten (fokgroep Korhoenders, Hoge Veluwe Loop) zijn er vrijwilligers actief in het Park. Er worden ook veel kinderactiviteiten georganiseerd. Het park organiseert in samenwerking met de Vereniging van Vrienden cursussen en bijscholingsdagen voor de publieksmedewerkers. De vrijwilligers zijn georganiseerd in werkgroepen.

Op bepaalde terreinen is NP Hoge Veluwe veel verder dan de andere parken. De Hoge Veluwe heeft bijvoorbeeld een afdeling Marketing & Communicatie, die bijvoorbeeld aangeeft hoe doelgroepen geworven kunnen worden. De Hoge Veluwe heeft, naar haar eigen oordeel, nog te weinig voor scholen te bieden, terwijl er wel veel scholen komen. Daar wordt nu een programma voor opgezet.

Knelpunten op het gebied van Voorlichting en Educatie zijn: educatief kinder- en jeugdprogramma schiet nog te kort, bebording in het park is verouderd, website is verouderd. Er zijn acties geformuleerd om de knelpunten weg te nemen. De middelen voor voorlichting en educatie komen uit het parkbezoek. Daarmee zijn de maatregelen en middelen in evenwicht.

Oordeel: **GROEN**

1	2	3	4	5	6

1. Is duidelijk benoemd welke voorlichtings- en educatieactiviteiten momenteel worden uitgevoerd binnen het Nationaal Park?

Er is geen document zoals het BIP in andere Nationale Parken waar een hoofdstuk is geschreven over voorlichting en educatie. Er is wel een Marketingplan en een Recreatiebeleid opgesteld, maar dit is voor intern gebruik.

Boswachters in het gebied zijn hebben ook een publieksfunctie als ze door bezoekers worden aangesproken. Bij de Stichting het Nationale Park De Hoge Veluwe zijn meer dan 400 vrijwilligers actief.

Er worden veel activiteiten voor de jeugd gehouden, bijvoorbeeld rond Suske en Wiske, een vernieuwde speeltuin, Moeffie-ontdekkingstochten met de boswachter en met de invoering van speciale 'Scholenkaarten' waarmee basisscholen korting krijgen bij toegang tot het park. Tijdens schoolvakanties worden kinderactiviteiten georganiseerd: professor uilenbal, het in elkaar timmeren van nestkastjes etc.

Het park organiseert cursussen en bijscholingsdagen voor de publieksmedewerkers.

De vrijwilligers zijn georganiseerd in dertien werkgroepen.

De huidige situatie is goed omschreven:

Oordeel: **GROEN**

2. Zijn doelen met betrekking tot voorlichting en educatie duidelijk gedefinieerd?

De doelen voor voorlichting en educatie zijn duidelijk gedefinieerd in het marketingplan.

Oordeel: **GROEN**

3. Dragen de maatregelen bij aan de realisatie van de voorlichting- en educatiedoelen?

Op bepaalde terreinen is NP Hoge Veluwe veel verder dan de andere parken. De Hoge Veluwe heeft bijvoorbeeld een marketingafdeling die zich bezig houdt met voorlichting en educatie en die bijvoorbeeld aangeeft hoe doelgroepen geworven kunnen worden. De Hoge Veluwe heeft nu nog beperkt activiteiten voor scholen te bieden, terwijl er wel veel scholen komen. Daar wordt nu een programma voor opgezet.

Een team van marketing-mensen denkt continue na over voorlichting en educatie en het vermarkten daarvan. Maatregelen dragen bij aan de realisatie van de doelen.

Oordeel: **GROEN**

4. Zijn knelpunten/uitdagingen duidelijk beschreven?

Knelpunten op het gebied van Voorlichting en Educatie zijn:

- Educatief kinder- en jeugdprogramma voor scholen schiet nog te kort;
- Bebording in het park is verouderd;
- Website is verouderd.

Knelpunten/uitdagingen zijn duidelijk beschreven.

Oordeel: **GROEN**

5. Zijn acties geformuleerd om knelpunten te verbeteren?

In het rapport Ontwikkelingen en ontwikkelingsruimte zijn de volgende acties geformuleerd als gewenste ontwikkelingen voor de periode 2005-2015:

- Uitbreiding educatief jeugdprogramma
- Vernieuwing bebording park
- Vernieuwing website

Oordeel: **GROEN**

6. Zijn geplande maatregelen en middelen (financieel, menskracht, etc.) met elkaar in evenwicht?

De middelen voor voorlichting en educatie komen uit het parkbezoek. Daarmee zijn de maatregelen en middelen in evenwicht.

Oordeel: **GROEN**

4. Onderzoek

Samenvatting

In het Natuurbeleidsplan krijgt onderzoek in de plancyclus een belangrijke plaats toebedeeld. "Aan de hand van de inventarisatiegegevens en het in het natuurbeleidsplan beschreven beheer kan een uiteindelijk werkplan worden opgesteld, waarin rekening wordt gehouden met de bijzondere en karakteristieke soorten". Er worden regelmatig recreatieonderzoeken uitgevoerd in het Park.

Er komen steeds meer aanvragen voor onderzoek vanuit de universiteiten. Het Nationaal Park werkt ook permanent met stagiaires. Op elke afdeling zit gemiddeld een stagiaire. Van de meer dan 400 vrijwilligers zijn er 40 permanent aan het inventariseren/monitoren. Alle beheer- en inventarisatiegegevens worden gedigitaliseerd. De koppeling tussen beheer en monitoring wordt daarmee versterkt.

De Hoge Veluwe laten zich begeleiden door de Adviescommissie natuurbeheer die o.a. bestaat uit mensen vanuit de onderzoekswereld. Zij denken mee in hoe het beheer ingevuld kan worden. De Hoge Veluwe probeert regie te voeren over de ad hoc aanvragen voor onderzoek. Daar komt nu meer structuur in.

Oordeel: **GROEN**

1	2	3	4	5	6

1. Is duidelijk benoemd welke onderzoeksactiviteiten momenteel worden uitgevoerd binnen het Nationaal Park?

In het natuurbeleidsplan (p.10) staat: "Juist omdat het park een unieke waarde herbergt in haar open terreinen zal meer aandacht worden besteed aan monitoring en onderzoek in deze open terreinen.

Voor goed beheer is het nodig gegevens te hebben over het terrein, hiervoor zijn dus inventarisaties van flora en fauna in de bossen en open terreinen nodig. Om te kunnen en mogen beheren is een inventarisatie op het voorkomen van bijzondere soorten bovendien wettelijk verplicht gesteld door de Flora- en Faunawet. De inventarisaties worden uitgevoerd door de Flora- en Faunawerkgroepen van de Vrienden van de Hoge Veluwe. De wildstand wordt door tellingen bijgehouden.

De bossen zijn in het verleden deels op verschillende tijdstippen geïnventariseerd. Dit is uitgewerkt in een bijlage in het natuurbeleidsplan en geeft de bossamenstelling, houtvoorraad en bijgroei weer. In 2005 vond een complete bosinventarisatie plaats. Voor de inventarisatie van de open terreinen is in 2005 een methode ontwikkeld. In het Natuurbeleidsplan krijgt onderzoek in de plancyclus een belangrijke plaats toebedeeld. "Aan de hand van de inventarisatiegegevens en het in het natuurbeleidsplan beschreven beheer kan een uiteindelijk werkplan worden opgesteld, waarin rekening wordt gehouden met de bijzondere en karakteristieke soorten". Er worden regelmatig recreatieonderzoeken uitgevoerd in het Park.

Al het voor een goed beheer benodigde onderzoek wordt geprogrammeerd en uitgevoerd. Het park leent haar terreinen ook voor onderzoeken vanuit de universiteiten. Het onderzoek van het NIOO (Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek) is het langslowende ecologische onderzoek ter wereld. Het Nationaal Park werkt permanent met stagiaires. Op elke afdeling zit gemiddeld een stagiaire. Van de meer dan 400 vrijwilligers zijn er 40 permanent aan het inventariseren/monitoren.

Alle beheergegevens en inventarisatiegegevens worden gedigitaliseerd. De koppeling tussen beheer en monitoring wordt daarmee versterkt.

De Hoge Veluwe laat zich begeleiden door de Adviescommissie natuurbeheer. Deze commissie bestaat onder andere uit deskundigen uit het onderzoeksveld. Zij denken mee in het te voeren beheer. De Hoge Veluwe probeert regie te voeren over aanvragen voor onderzoeken die binnenkomen. Daar komt meer en meer structuur in, maar die is nog niet goed vastgelegd.

Oordeel: **GROEN**

2. Zijn onderzoeksdoelen doelen per functie (natuur, recreatie en voorlichting en educatie) duidelijk gedefinieerd?

Voor natuur en andere functies zijn onderzoeksdoelen gedefinieerd. Deze staan in het marketingplan dat niet openbaar is.

Oordeel: **GROEN**

3. Hebben de onderzoeken bijgedragen aan de realisatie van de onderzoeksdoelen?

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe doet al vele jaren onderzoek. Hun huidige beheer is hierop gebaseerd. In die zin lopen zij volgens eigen zeggen voor op andere Parken.

Voorbeelden van gebruik van onderzoeksgegevens:

- Het onderzoek monitoring van Prof Danich en Thilo Hassen heeft geleid tot het project De Pollen;
- Inventarisaties van onder andere de Vlinderstichting en de werkgroepen Flora en Fauna van de Vereniging van Vrienden van de Hoge Veluwe hebben geleid tot het onderzoeksproject Deelensche Veld (waterkwaliteit en vervolgonderzoek verstufbaar zand);
- Het Onderzoek van Diemont naar heidevergrassing heeft geleid tot een uitgebreid heidebeheer;
- Onderzoek van Jan Bokdam, Ruben Smit naar begrazing heeft geleid tot het verwijderen van de tussenrasters in het Park;
- Recreatieonderzoek heeft geleid tot ander PR beleid (en dat heeft vervolgens geleid tot verhoging van de bezoekersaantallen buiten het hoogseizoen);
- Onderzoek naar de Grote Wrattenbijter heeft geleid tot handplagstukjes (ander beheer);
- Onderzoek naar vitaliteit Moeflons heeft geleid tot het toedienen van Kobalt.

Oordeel: **GROEN**

4. Zijn knelpunten duidelijk beschreven?

Nieuwe vraagstukken en monitoring leiden tot onderzoek in het Nationaal Park De Hoge Veluwe. Zo worden knelpunten geïnventariseerd, al spreekt het Nationaal Park De Hoge Veluwe zelf liever van kansen of uitdagingen.

Oordeel: **GROEN**

5. Zijn acties geformuleerd om knelpunten te verbeteren?

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe vertaalt de onderzoeksgegevens naar het natuurbeheer, de recreatie, voorlichting en educatie en naar nieuw onderzoek. Bij de beantwoording van vraag 3 is al aangegeven tot welke acties het verrichte onderzoek heeft geleid. Op deze manier is sprake van het wegnemen van knelpunten, ofwel het oppakken van kansen en uitdagingen.

Oordeel: **GROEN**

6. Zijn geplande maatregelen en middelen (financieel, menskracht, etc.) met elkaar in evenwicht?

De geplande maatregelen voor onderzoek en middelen zijn met elkaar in evenwicht. Naast dat het park zelf middelen en menskracht beschikbaar stelt voor onderzoek, zijn er ook universiteiten of

kennisinstituten die zelf voorzien in middelen en menskracht om onderzoek in het Nationaal Park De Hoge Veluwe te kunnen verrichten.

Oordeel: **GROEN**

5. Afstemming doelen

Samenvatting

Grote knelpunten lijken zich niet voor te doen in het park. Het communiceren over het beheer vraagt aandacht. In een interview wordt aangegeven dat het park dicht kan gaan als het te druk wordt in het park (er worden dan geen mensen meer binnengelaten). Het is echter niet duidelijk wanneer het te druk wordt en een duidelijk beleid op dit punt ontbreekt.

De samenhang tussen doelen is niet expliciet beschreven, maar ligt sterk voor de hand in de Hoge Veluwe. De samenhang tussen natuur en recreatie is in het Nationaal Park De Hoge Veluwe heel hecht. Zonder recreatie kan de natuur niet voortbestaan. De recreatie is het middel om de natuurdoelen te kunnen bekostigen.

Via zoneringsmaatregelen wordt voor een goed evenwicht tussen natuur en recreatie gezorgd. Via voorlichting en educatie wordt natuurkennis overgedragen aan bezoekers. Ook verrichten veel vrijwilligers monitoringonderzoek waardoor duidelijk wordt welke soorten in het Nationaal Park voorkomen.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe heeft de afstemming tussen functies goed weten te realiseren. Opvallend daarbij is dat het park er een geheel eigen stijl op na houdt die afwijkt van veel andere nationale parken, zoals bijvoorbeeld het koesteren van wegen in het park, het hebben van recreatieve voorzieningen midden in het park in plaats van aan de rand en het toestaan dat mensen de paden verlaten en gaan struinen. Dit gaat niet ten koste van flora en fauna en van biodiversiteit.

1	2	3	4

1. Zijn knelpunten omtrent afstemming tussen de vier doelen (natuur, recreatie, voorlichting en educatie, en onderzoek) beschreven?

Grote knelpunten lijken zich niet voor te doen in het park. Het communiceren van de wijze van beheer aan het publiek (denk aan het onlangs gedode vosje) of aan een deel van de onderzoekswereld (denk aan de kleine groep die zich verzet tegen het uitzetten van Korhoenders op de Hoge Veluwe) vraagt wel aandacht. Knelpunten tussen recreatie (drukke) en natuur komen niet goed uit de stukken naar voren. In interviews wordt aangegeven dat het park wel dicht kan gaan als het te druk wordt in het park (er worden dan geen mensen meer binnengelaten). Het is echter niet duidelijk wanneer het te druk wordt. Tevens ontbreekt een duidelijk beleid op dit punt.

Omdat de afstemming natuur/recreatie een complexe is die ook de kern van de nationale parken raakt daarom:

Oordeel: **ORANJE**

2. Is de samenhang tussen de vier doelen duidelijk beschreven?

De samenhang is in de visie, de missie vervlochten en ligt sterk voor de hand in de Hoge Veluwe. De samenhang tussen natuur en recreatie is in het Nationaal Park De Hoge Veluwe heel hecht. Zonder recreatie kan de natuur niet voortbestaan. De recreatie is het middel om de natuurdoelen te kunnen bekostigen.

Oordeel: **GROEN**

3. Zijn acties/maatregelen gericht op het bevorderen van afstemming beschreven?

In het natuurbeleidsplan staat: "Er zullen richtlijnen opgesteld moeten worden om de goede balans tussen natuur en recreatie te handhaven. In gebieden waar natuur de eerste prioriteit heeft, mag recreatie geen blijvende schade toebrengen aan de natuur (p.6). Via zoneringsmaatregelen wordt voor een goed evenwicht tussen natuur en recreatie gezorgd. Via voorlichting en educatie wordt

natuurkennis overgedragen aan bezoekers. Ook verrichten veel vrijwilligers monitoringonderzoek waardoor duidelijk wordt welke soorten in het Nationaal Park voorkomen.

Oordeel: **GROEN**

4. Wat is het oordeel over de gerealiseerde afstemming?

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe heeft de afstemming tussen functies in grote lijnen goed weten te realiseren. Opvallend daarbij is dat het park er een geheel eigen stijl op na houdt die afwijkt van veel andere nationale parken, zoals bijvoorbeeld het koesteren van wegen in het park, het hebben van recreatieve voorzieningen midden in het park in plaats van aan de rand, toestaan dat mensen de paden verlaten en gaan struinen. Dit gaat niet ten koste van flora en fauna en van biodiversiteit.

Oordeel: **GROEN**

II. Proces en draagvlak

6. Organisatiestructuur

Samenvatting

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is een particulier park. Het kent geen overlegorgaan, maar een stichting. De Stichting heeft een statutair directeur, bijgestaan door drie afdelingshoofden die tezamen een managementteam vormen. In de organisatiestructuur is voorzien in een Raad van Toezicht, een Raad van Advies en een Adviescommissie Natuurbeheer. Hierin zitten mensen uit het bedrijfsleven, politiek en de wetenschap.

De Hoge Veluwe heeft veel oog voor de bevolking. De parkbetrokkenen zijn van mening dat de bevolking een goed gevoel moet krijgen bij een Nationaal Park en er ook bepaalde privileges aan gekoppeld zouden kunnen worden.

De buurdorpen (Hoenderloo, Otterloo en Schaarsbergen) dragen het Nationaal Park De Hoge Veluwe op handen. Het Nationaal Park heeft tweejaarlijks overleg met de drie dorpsraden en de burgemeesters van de drie betrokken gemeenten Apeldoorn, Ede en Arnhem) hebben elk een zetel in de Raad van Advies. Ook met de provincie is de relatie en samenwerking goed..

De overlegstructuur binnen het park is effectief. Het Nationaal Park weet veel financiële middelen te genereren, alle functies te verwezenlijken, bezoekers te trekken en vrijwilligers en wetenschappers te mobiliseren. Het bedrijfsleven sponsort het park en bewoners en lokale politici dragen het park op handen.

*Oordeel: **GROEN***

1	2	3	4	5

1. Zijn de direct belanghebbenden bij het Nationaal Park vertegenwoordigd in het Overlegorgaan?

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is een particulier park. Het kent geen overlegorgaan, maar een stichting. De Stichting het Nationale Park De Hoge Veluwe is uit particulier initiatief voortgekomen. Het echtpaar Kröller Möller verwierf aan het begin van de twintigste eeuw gronden om te dienen als buitenplaats, jacht-, ruitersport- en natuurgebied en centrum voor beeldende kunst en architectuur.

De Stichting heeft een statutair directeur, bijgestaan door drie afdelingshoofden die tezamen een managementteam vormen. De Stichting had tot 2004 58,3 fte in dienst. De Stichting is in 2004 gereorganiseerd. Volgens Directeur van Voorst tot Voorst is de organisatie leniger, flexibeler en is er een meer realistische afstemming tussen inkomsten en uitgaven. De medewerkers hebben bredere functieprofielen gekregen (Jaarverslag 2006).

De stichting kent drie afdelingen: Bezoekersmanagement, Bedrijfsvoering en Stafdiensten. Daarnaast bestaan de disciplines Directiesecretariaat en Marketing en Communicatie (Jaarverslag 2006).

Verder zijn meer dan 400 vrijwilligers actief die onder andere rondleidingen in het jachthuis en de natuur verzorgen.

In de organisatiestructuur is voorzien in een Raad van Toezicht, een Raad van Advies en een Adviescommissie Natuurbeheer. Partijen uit de Raad van toezicht zijn bedrijfsleven, politiek en wetenschap. De Raad van toezicht kent een aantal vaste zetels en tijdelijke zetels. De Raad van Advies is als volgt samengesteld: Een voorzitter, vertegenwoordigers vanuit het Bedrijfsleven, Wetenschap, 3 departementen, 3 gemeenten, Geldersch landschap, Gelders particulier grondbezit, Vereniging van Vrienden en KMM. De organisatie kent ook een Adviescommissie natuurbeheer (zie website) waarin wetenschappers zitting hebben. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies over beheerskeuzen. In de

raad van advies kunnen personen maximaal 12 jaar zitting hebben. In de commissie natuurbeheer 8 tot 12 jaar.

Het Nationale Park De Hoge Veluwe opereert niet alleen. De organisaties die met het Nationaal Park verbonden zijn of meewerken zijn (www.hogeveluwe.nl):

- Het Kröller-Möller Museum: de belangrijkste partner;
 - Vereniging van Vrienden van De Hoge Veluwe: Vriendenvereniging die NP De Hoge Veluwe met vrijwilligerswerk en financiële middelen ondersteunt;
 - Presikhaaf: een vaste ploeg terreinmedewerkers die vanuit de WSW
 - 's-Heeren Loo: 's-Heerenloo biedt hoogwaardige ondersteuning aan medewerkers met een verstandelijke beperking. Zij zijn begeleid werkzaam in de kiosk bij Jachthuis St. Hubertus
 - ANWB: via de ANWB zijn vrijwilligers in de weekenden werkzaam ter ondersteuning van de fietsmakers, om te komen tot een goede verdeling van witte fietsen binnen het Park
 - Belangrijke terreinbeheerders met wie NP De Hoge Veluwe samenwerkt zijn:
 - Dienst Vastgoed Defensie;
 - Geldersch Landschap & Geldersche Kasteelen
 - Kroondomein Het Loo
- Dit geeft aan dat NP De Hoge Veluwe zich ook op haar omgeving richt.
- Organisaties die belangen van NP Hoge Veluwe behartigen:
 - Europarc;
 - European Landowners' Organisation;
 - Federatie Particulier Grondbezit;
 - De club van 5, die bestaat uit 5 ondernemingen in de regio die nauw met elkaar samenwerken:
 - Burgers Zoo;
 - Het Nederlands Openluchtmuseum;
 - Noc-NSF;
 - Paleis Het Loo
 - Externe adviseurs van Nationaal Park De Hoge Veluwe: Boubek Communicatieconcepten, Berenschot, Nauta Dutilh, Oranjewoud.
 - De landgoedwinkel van de Heerlijkheid Mariënwaerd. Deze werkt samen met de Parkwinkel van Nationaal Park De Hoge Veluwe. De Parkwinkel valt onder een aparte stichting Faciliteiten.
 - Nederlandse Vereniging van Natuurtoezicht (NVN) die de belangen behartigt van jachtopzichter met groentoezicht.
 - Gelderse Bezoekerscentra: hier is het Nationaal Park lid van.
 - Nederlands Instituut voor Ecologie: doet al ruim vijftig jaar onderzoek in het Park naar Koolmees, wintervlinder, bonte vliegenvanger.
 - Nationaal Park De Hoge Veluwe is aangesloten bij de Green Key, een internationaal keurmerk voor bedrijven in de toerisme en recreatiebranche die serieus en controleerbaar bezig zijn....milieuzorg op het bedrijf.

Direct belanghebbenden zijn daarmee goed vertegenwoordigd.

Oordeel: **GROEN**

2. Wat is de betrokkenheid van grondeigenaren/beheerders bij het Nationaal Park?

Er is maar een grondeigenaar/beheerder en dat is de Stichting Hoge Veluwe. Daarnaast werkt het Park wel met (erf)pachters! Onder andere landbouwgronden en de restaurants (huurders) worden door anderen geëxploiteerd.

Oordeel: **GROEN**

3. Wat is de betrokkenheid van omwonenden en bezoekers bij het Nationaal Park?

De Hoge Veluwe heeft veel oog voor de bevolking. De parkbetrokkenen zijn van mening dat de bevolking een goed gevoel moet krijgen bij een Nationaal Park en dat er ook bepaalde privileges aan gekoppeld zouden kunnen worden.

Met het verbieden van activiteiten voor de bevolking worden vijanden gecreëerd. Er wordt daarom veel gecommuniceerd naar de bevolking (ook over het beheer). Beheerders kunnen niet zo maar oogsten of lanen verjongen zonder het te communiceren. Voorafgaand aan maatregelen wordt soms al jarenlang gecommuniceerd.

Omwonenden en bezoekers zijn betrokken bij het park.

Oordeel: **GROEN**

4. Is de betrokkenheid en binding van politici, bestuurders en marktpartijen in de directe omgeving van het Nationaal Park in voldoende mate aanwezig?

De buurdorpen (Hoenderloo, Otterlo en Schaarsbergen) dragen het Nationaal Park De Hoge Veluwe op handen. Het Nationaal Park heeft tweejaarlijks overleg met de drie dorpsraden en de burgemeesters van de drie betrokken gemeenten (Apeldoorn, Ede en Arnhem) hebben elk een zetel in de Raad van Advies. Ook met de provincie is de relatie en samenwerking goed.

Oordeel: **GROEN**

5. Is de overlegstructuur effectief?

De overlegstructuur is effectief. Het Nationaal Park weet met haar organisatie 4 miljoen euro te genereren, alle functies te verwezenlijken, bezoekers te trekken, vrijwilligers te mobiliseren en wetenschappers. Het bedrijfsleven sponsort het park en bewoners en lokale politici dragen het park op handen.

Oordeel: **GROEN**

7. Planvorming

Samenvatting

De betrokkenheid van inwonenden, omwonenden en bezoekers bij maatregelen in het park is groot. Via het park is er een direct contact, maar ook via de dorpsraden wordt contact onderhouden. Door in het voortraject mee te denken bij planvorming rondom het park worden problemen verderop in het traject voorkomen.

Oordeel: **GROEN**

1	2	3	4	5	6
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.			

1. *Hoe wordt het proces van opstellen van BIP en jaarplannen ervaren?*

Vraag is niet van toepassing

2. *Wat is de betrokkenheid van eigenaren/beheerders met het BIP en jaarplannen?*

Vraag is niet van toepassing

3. *Wat is de betrokkenheid van eigenaren/beheerders bij de uitvoering van maatregelen?*

Vraag is niet van toepassing

4. *Wat is de betrokkenheid van inwonenden, omwonenden en bezoekers bij de maatregelen in het park?*

De betrokkenheid van inwonenden, omwonenden en bezoekers bij maatregelen in het park is zeer groot. Via het park is er een direct contact, maar ook via de dorpsraden wordt contact onderhouden.

Oordeel: **GROEN**

5. *Wat is de betrokkenheid van politici, bestuurders en marktpartijen bij de maatregelen in het park?*

De betrokkenheid is in het algemeen goed. De directie van het park streeft er naar in een zeer vroeg stadium al bij de planvorming die rondom het park speelt te worden betrokken.

Oordeel: **GROEN**

6. *Houden belanghebbenden rekening met de plannen en activiteiten van het Nationaal Park?*

Het bedrijfsleven sponsort het park. Bewoners en lokale politici dragen het park op handen.

Oordeel: **GROEN**

8. Huidige inzet instrumentarium

Samenvatting

Het Park heeft geen beschikking over Nationale Parken gelden. Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is omrasterd en toegang tot het park is niet gratis. De inkomsten voor het park worden voor een groot deel opgebracht door de bezoekers. De Stichting is volledig zelfstandig en financieel onafhankelijk. Ongeveer 80% van de inkomsten komt van entreegelden, de rest komt voor het merendeel uit pacht, en natuurbeheer (hout, wild). Op basis van de inkomsten kan het Nationaal Park 53, (incl seizoenkrachten) voltijdse banen financieren.

Het Nationaal Park de Hoge Veluwe is een financieel solide organisatie die stevig op de kaart staat. De Veluwe trekt jaarlijks meer dan een half miljoen bezoekers uit binnen en buitenland. Door deze bezoekers wordt ruim 8.8 miljoen euro uitgegeven op de gehele Veluwe (binnen en buiten het Park). De bezoekers van het park leveren het Nationaal Park 53 voltijdse banen op.

Het Nationaal Park de Hoge Veluwe verhoogt de omzet voor bedrijven in de regio. Toeristen besteden ook buiten het park: camping, bungalowpark, horecagelegenheden. Het Nationaal Park heeft daarmee een toegevoegde waarde voor de regionale economie.

Het Nationale Park is een belangrijke generator voor overnachtingen. Ongeveer 120.000 gasten per jaar, circa 525.000 overnachtingen ofwel 8% van het verblijfstoerisme op de Veluwe is te relateren aan het Nationaal Park. Zij besteden ongeveer 21 miljoen euro per jaar waarmee ongeveer 400 mensen werk hebben.

Naast spin-off op het verblijfstoerisme beïnvloedt het Nationaal Park ook het dagtoerisme en daarmee eveneens bestedingen in restaurants, winkels, tankstations etc. Deze bestedingen zijn circa 4,2 miljoen euro per jaar. De Totale spinn off wordt daarmee op 25 miljoen euro geraamd. De totale economische betekenis (intern en extern) bedraagt 34 miljoen euro per jaar en schept 650 tot 700 arbeidsplaatsen.

GROEN

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	n.v.t.	n.v.t.						n.v.t.

1. Worden de Nationale Parkenmiddelen ingezet op de binnen het Nationale Parkenbeleid geformuleerde doelen?

Het Park kent geen Nationale Parken gelden. Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is omrasterd en toegang tot het park is niet gratis. De inkomsten voor het park worden voor een groot deel opgebracht door de bezoekers. Ongeveer 80% van de inkomsten komt van entreegelden, de rest komt voor het merendeel uit pacht, en natuurbeheer (hout, wild). Op basis van de inkomsten kan het Nationaal Park 53, (incl seizoenkrachten) voltijdse banen financieren.

Volgens de Directeur (jaarverslag 2006) is het gemis aan inkomsten niet de hoofdreden dat zij het raster in stand willen houden. Dat is en blijft de bescherming van kunst, natuur en landschap in het park. De directeur vindt het Park een financieel solide organisatie die stevig op de kaart staat.

Oordeel: **GROEN**

2. Is het eenmalige investeringsbudget in het Nationaal Park uitgeput?

Vraag is niet van toepassing

3. Zijn de jaarbudgetten uitgeput?

Vraag is niet van toepassing

4. Wat zijn de financiële (neven) effecten van het Nationale Parken budget?

Het Nationale Park kent geen parkenbudget. Wel kan hier aangegeven worden wat de financiële neveneffecten zijn van het Nationaal Park. Jaarlijks wordt in het park 8.8 miljoen euro uitgegeven. Deze bestedingen leveren het Nationaal Park 150 voltijdse banen op. Door het seizoenmatige karakter en deeltijdwerk zijn het ongeveer 200 banen.

Het Nationaal Park de Hoge Veluwe verhoogt de omzet voor bedrijven in de regio. Toeristen besteden ook buiten het park: camping, bungalowpark, horecagelegenheden). Het Nationaal Park heeft daarmee een toegevoegde waarde voor de regionale economie (ZKA Consultants en Planners, 2004).

Het Nationale Park is een belangrijke generator voor overnachtingen. Ongeveer 120.000 gasten per jaar, circa 525.000 overnachtingen ofwel 8% van het verblijfstoerisme op de Veluwe is te relateren aan het Nationaal Park. Zij besteden ongeveer 21 miljoen euro per jaar waarmee ongeveer 400 mensen werk hebben.

Naast spin-off op het verblijfstoerisme beïnvloedt het Nationaal Park ook het dagtoerisme en daarmee eveneens bestedingen in restaurants, winkels, tankstations etc. deze bestedingen zijn circa 4,2 miljoen euro per jaar (ZKA Consultants en Planners, 2004). De Totale spinn off wordt daarmee op 25 miljoen euro geraamd. De totale economische betekenis (intern en extern) bedraagt 34 miljoen euro per jaar en schept 650 tot 700 arbeidsplaatsen.

Oordeel: **GROEN**

5. Hebben de belanghebbenden van het Nationaal Park kennis over de doelstellingen van het Nationaal Park en de te nemen maatregelen?

De belanghebbenden van het Nationaal Park De Hoge Veluwe zijn de beheerders en de voorlichters, de bezoekers en de betrokken overheden (gemeenten waar het park in ligt en de direct omliggende gemeenten en de provincie Gelderland). Door met elkaar overleg te voeren en kennis vanuit het park uit te dragen zijn belanghebbenden goed op de hoogte van de doelstellingen van het Nationaal Park en de te nemen maatregelen.

Oordeel: **GROEN**

6. Hebben de belanghebbenden van het Nationaal Park begrip voor de standpunten van de andere belanghebbenden van het Nationaal Park?

De belanghebbenden hebben begrip voor elkaars standpunten. Dit komt mede door de inzet vanuit het Nationaal Park op zowel voorlichting en educatie als op overleg.

Oordeel: **GROEN**

7. Wordt er door middel van kennismanagement geprobeerd het wederzijds leren en het creëren van wederzijds begrip te stimuleren?

De organisatiestructuur is een kennismanagementstructuur waarbij het wederzijds leren en het creëren van wederzijds begrip voorop staat.

Oordeel: **GROEN**

8. Wordt er gebruik gemaakt van ervaringen van andere Nationale Parken?

De laatste 3 jaar doet de Hoge Veluwe mee bij het SNP. De Hoge Veluwe onderschrijft het Manifest kwaliteitsimpuls. De Hoge Veluwe organiseert NP gastheerschaptrainingen. Beide komen voort uit samenwerking in het SNP. Met elkaar wordt dat uitgedragen. Binnen het netwerk van parken heeft de Hoge Veluwe volgens de parken de hoogste marketingwaarde. De andere nationale parken zijn hier ook naar op zoek (branding, meerwaarde).

Uit een interview blijkt dat het SNP de laatste jaren een goede spil begint te vormen in de kennisuitwisseling tussen de parken. Het zijn de eerste stappen die zeker nog verder uitgebouwd moeten worden. Parken 'profiteren' in dit opzicht nog onvoldoende van elkaar. Bij NP De Hoge Veluwe is er een gevoel dat andere parken graag gebruik maken van hun ervaringen, maar dat er andersom nog weinig kennis is te halen.

Daarom:

Oordeel: **ORANJE**

9. *Is het regulier instrumentarium geïntensiveerd (dat niet onder het Nationale Parkenbeleid valt), versnelt of op grotere schaal toegepast? Heeft dit nog iets voor de status van het Nationaal Park betekend?*

Deze vraag is niet echt op het Nationaal Park De Hoge Veluwe van toepassing, omdat dit park zich financieel vooral zelf bedruipt en verder ook zelfstandig beleid voert voor het Nationaal Park, dus met zo min mogelijk inmenging vanuit overheden.

III. Continuïteit (toekomstperspectief)

9. Toekomstige inzet instrumenten

Samenvatting

Financiële grondslag

Binnen het park worden ontwikkelingen gepland die noodzakelijk zijn voor een duurzame exploitatie van het Park in de toekomst. Er wordt dus duidelijk toekomstgericht financieel gepland. De ontwikkelingen zijn alleen haalbaar met medewerking van de overheden in het streekplan en bestemmingsplannen. Het Nationaal Park onderhoudt de contacten met provincie en gemeenten goed, gericht op toekomstige wet- en regelgeving. De Stichting vraagt de provincie in een vroeg stadium van planvorming al om rekening te houden met haar plannen, opdat geen partiële herziening van het streekplan nodig is bij het indienen van de projecten. Daarvoor zijn de in de periode 2005-2015 gewenste ontwikkelingen in Het Nationale Park de Hoge Veluwe goed weergegeven in het rapport 'ontwikkelingen en ontwikkelingsruimte' (Oranjewoud, 2004). De plannen voor de herinrichting van het centrumgebied zijn opgenomen in het streekplan van de provincie Gelderland. De provincie stelt ook het beheerplan N2000 op. Bij het herinrichten van het Centrumgebied worden dan ook geen spanningen met Natura2000 verwacht.

Toekomstvisie en toekomstige regelgeving

In het natuurbeleidsplan staat een toekomstvisie voor natuur en voor de natuurdoeltypen. Eén van de doelstellingen is het open houden van open terreintypen (heide, stuifzand). De geïnterviewden hopen met N2000 in handen minder last van de Boswet te hebben bij het opnieuw open maken van terreinen. Een bedreiging van N2000 is dat er weer een beleidscategorie bijkomt die nu al de titel heeft om ondernemers dwars te zitten. Alle activiteiten die niet in het N2000 beheerplan staan worden immers vergunningplichtig. Het Nationaal park is veelal in een vroeg stadium betrokken bij toekomstige wet- en regelgeving en probeert hier zo vroeg mogelijk op in te spelen.

GROEN

1	2	3

Financiële grondslag

1. Welke financiële bronnen worden in de toekomst ingezet voor het Nationaal Park?

In het rapport 'Ontwikkelingen en ontwikkelingsruimte' (Oranjewoud, 2004) staat bij een aantal gewenste ontwikkelingen dat zij geen toevoeging aan het recreatieve product betekenen, maar noodzakelijk zijn voor een duurzame exploitatie van het Park. Er wordt dus duidelijk toekomstgericht financieel gepland. De ontwikkelingen zijn alleen haalbaar met medewerking van de overheden in het streekplan en bestemmingsplannen. De Stichting denkt vooruit en vraagt bijvoorbeeld de provincie om rekening te houden met haar plannen, opdat geen partiële herziening van het streekplan nodig is bij het indienen van de projecten.

Oordeel: **GROEN**

Toekomstvisie Nationaal Park

2. *Beschikt het Nationaal Park over een toekomstverkenning om te kunnen anticiperen op de toekomst?*

In het natuurbeleidsplan staat een toekomstvisie voor natuur en voor de natuurdoeltypen. Daarnaast zijn voor de periode 2005-2015 de gewenste ontwikkelingen in Het Nationale Park de Hoge Veluwe goed weergegeven in het rapport 'ontwikkelingen en ontwikkelingsruimte' (Oranjewoud, 2004).

Oordeel: **GROEN**

Toekomstige regulering

3. *In hoeverre wordt vanuit het Nationaal Park toekomstige regulering gesignaleerd en wordt er hierop ingespeeld? [Hierbij kan gedacht worden aan ILG, maar ook aan de implementatie van Natura 2000 (met eigen beheersplannen) of aan de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW): waterbeheersplannen]*

Bij het herinrichten van het Centrumgebied worden geen spanningen met Natura2000 verwacht. De plannen zijn nog in de schetsfase, maar ze zijn opgenomen in het streekplan van de provincie Gelderland. Zij doen ook de toets op N2000.

De Hoge Veluwe overlegt hierover nu ook met de gemeenten. De herinrichting van het centrumgebied is bewust niet in de waardevolle zuurminnende eikenbossen gepland.

N2000 is volgens parkbetrokkenen een kans om tot herstel van open landschappen te komen. Men hoopt met N2000 in handen minder last van de boswet te hebben bij het opnieuw open maken van terreinen.

Een bedreiging van N2000 is dat er weer een beleidscategorie bijkomt die nu al de titel heeft om ondernemers dwars te zitten (Het Nationaal Park De Hoge Veluwe is zelf ook ondernemer). Alle activiteiten die niet in het N2000 beheerplan staan worden vergunningplichtig. Voor een ondernemer wordt daarmee de flexibiliteit een stuk minder.

Het Nationaal park is veelal in een vroeg stadium betrokken bij toekomstige wet- en regelgeving en probeert hier zo vroeg mogelijk op in te spelen.

Oordeel: **GROEN**

10. Relaties met externe omgeving (zowel qua inhoud als proces)

Samenvatting

Het Nationaal Park speelt in op het eventueel in de toekomst vrijkomen van grond van het vliegveld Deelen. De provincie maakt in overleg met het park ecoducten en in- en uitsprongen in het raster om de uitwisseling van wild tussen het Nationale Park en andere gebieden te bevorderen. De economische en toeristisch-recreatieve betekenis van het Nationaal Park is groot.

Het Nationaal Park zorgt voor bestuurlijke inbedding en verankering door in een vroeg stadium contacten met de provincie te leggen voor het veilig stellen van het herzien van het centrumgebied in het Nationaal Park in het streekplan.

Het Nationaal Park heeft een goede status in het omgevingsbeleid. Het park ontvangt beperkt subsidies van overheden en kan daarom voor een belangrijk deel een eigen koers blijven varen.

1	2	3	4	5	6

10a Fysieke inbedding en verankering

1. Speelt het Nationaal Park in op de hydrologische en ecologische relaties met de omgeving?

Hydrologische relaties

De noordoostzijde van het Nationaal Park is aangeduid als 'Regionaal hydrologisch beïnvloedingsgebied' in het streekplan. Binnen deze gebieden mogen als gevolg van ingrepen en ontwikkelingen geen negatieve effecten op de natuur in het Nationaal Park optreden. Daarnaast mogen ontwikkelingen en ingrepen niet leiden tot negatieve effecten op de waterkwantiteit en kwaliteit (Oranjewoud, 2004).

Ecologische relaties

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe verkreeg in 2006 het eerste recht van koop op gronden van Vliegveld Deelen. Vliegveld Deelen is in bezit van de Staat der Nederlanden: Domeinen, Onroerende Zaken en in gebruik van het Ministerie van Defensie. Dit vliegveld grenst aan de oostzijde van het Park. Het omrasterde terrein telt 600 hectare en is niet toegankelijk voor publiek en kent grotendeels agrarisch gebruik. Het gebied is ecologisch van groot belang voor het Park, zoals uit onderzoek van begin 2006 blijkt (jaarverslag 2006). Het maakte voor de Tweede Wereldoorlog deel uit van het Park. De gronden zijn geconfisqueerd door de Duitsers die er een vliegbasis aanlegde. In 1948 werd een groot deel terug gegeven aan het Park, maar een deel werd als onmisbaar verklaard voor de verdediging van het land door Defensie. Voor het geval Defensie zou vertrekken wil het Nationaal Park als eerste aanspraak kunnen maken op de vrijkomende gronden. De eerste recht op koop ziet de directeur als een historische correctie. Vliegveld Deelden wordt deels agrarisch beheerd en deels halfnatuurlijk beheerd. Dat zal zo blijven. De akkerbouw is belangrijk voor de vlinders en voor de Korhoen. Het Park wil het gebied in de toekomst omrasterd laten, maar wel open stellen voor bezoekers.

De provincie maakt in overleg met het park ecoducten en in- en uitsprongen in het raster om de uitwisseling van wild tussen het Nationale Park en andere gebieden te bevorderen.

Oordeel: **GROEN**

10b Maatschappelijke inbedding en verankering

2. *Speelt het Nationale Park in op maatschappelijke ontwikkelingen (economie, demografie, vrijetijdsbesteding, etc.)?*

Het Nationale Park speelt via haar marketingplan in op economie, demografie en vrijetijdsbesteding.

Oordeel: **GROEN**

3. *Is vastgelegd wat het Nationaal Park betekent voor haar omgeving?*

Wat het Nationaal Park betekent voor haar omgeving is in verschillende documenten vastgelegd. De economische en toeristisch-recreatieve betekenis is met name goed vastgelegd in het rapport van ZKA Consultants en Planners (2004). Een deel van die beschrijving is weergegeven onder het thema huidige instrumenten/financiële neveneffecten in dit rapport. De economische en toeristisch-recreatieve betekenis van het Nationaal Park is groot.

Oordeel: **GROEN**

10c Bestuurlijke inbedding en verankering

4. *Onderhoudt het Nationale Park contacten met politici en bestuurders buiten het Nationaal Park?*

De Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe heeft eind 2004 Oranjewoud een rapport laten opstellen over de gewenste ontwikkelingen en ontwikkelruimte. De aanleiding hiertoe was de toen op hande zijnde vernieuwing van het streekplan Gelderland. De directie van Het Nationale Park de Hoge Veluwe verzocht de provincie in het nieuwe streekplan rekening te houden met de gewenste ontwikkelingen en hiervoor de benodigde planologische ruimte te bieden. Dit is gelukt. Het doel van de Stichting Het Nationale Park de Hoge Veluwe was om de rapportage van herinrichtings- en ontwikkelingsplannen van de Stichting op adequate wijze te laten meenemen in het streekplan. Bij realisatie van de plannen kan dan worden volstaan met aanpassing van de bestemmingsplannen en is geen partiële herziening van het streekplan nodig.

Het Nationale Park heeft met de Staat der Nederlanden een overeenkomst afgesloten over het eerste recht op aankoop van de gronden van vliegveld Deelen als die in de toekomst vrijkomen.

Het Nationale Park heeft discussie met de Stuurgroep Eindeloze Veluwe, het project Hart van de Veluwe en het beleidsplan Veluwe 2010 van de provincie omdat zij de rasters weg willen hebben. Het Nationaal Park denkt hier fundamenteel anders over: ze pleit voor actief beheer binnen rasters. Het bestuurlijk overleg met de provincie hierover raakte eerder in een patstelling, maar daar is men uitgekomen. In 2006 is de visie van het Nationaal Park op het beheer overgenomen in het Natuurgebiedsplan Veluwe. Volgens de directeur accepteert de provincie nu de onderlinge 'kleurverschillen' rond het beheer. De Directeur ziet dit als erkenning van de doelen en de belangen van het Park.

De Directeur geeft aan dat ook het park wat water bij de wijn heeft moeten doen en dat meegewerkt wordt aan plannen zoals die in het Hart van de Veluwe waren geformuleerd: de bestaande ingangen tegen gereduceerd tarief voor doorgaande fietsers openstellen en in 2008 en 2009 meewerken aan drie in- en uitsprongen voor het wild.

Bovenstaande illustreert dat het park directe contacten met politici en bestuurders onderhoudt.

Oordeel: **GROEN**

5. *Zijn bestuurders en ambtenaren die niet in het Overlegorgaan vertegenwoordigd zijn, betrokken bij en gebonden aan het Nationaal Park?*

Het Nationaal park kent geen overlegorgaan. Er zijn dus geen bestuurders direct betrokken. Betrokken gemeenten worden wel bij het park betrokken. Hierboven is al weergegeven dat niet alleen het Nationaal Park anticipeert op de omgeving, maar ook dat de omgeving anticipeert op het Park.

Het grootste gedeelte van het Nationaal Park valt binnen het grondgebied van de gemeente Ede en onder het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe. Bestemmingsplannen zullen te zijner tijd moeten worden aangepast om gewenste uitbreidingen binnen het park te kunnen realiseren. Contacten met ambtenaren en bestuurders zijn in het algemeen goed.

Oordeel: **GROEN**.

6. Wat is de status van het Nationaal Park in het omgevingsbeleid (ruimtelijke ordening, waterbeheer, gebiedsplannen, etc.)?

Het Nationaal Park heeft een goede status in het omgevingsbeleid. Gemeenten en provincie zien het (economisch) belang van het park voor de omgeving.

Het park is relatief onafhankelijk van subsidies en kan daarmee voor een belangrijk deel haar eigen koers varen.

Oordeel: **GROEN**